

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma

Helsingin kaupunki
1.8.2025 alkaen

Helsinki

Helsingin kaupunki
Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan
toimintasuunnitelma
1.8.2025 alkaen

Iltapäivätoiminnan verkkosivut

hel.fi/iltapaivatoiminta

hel.fi/eftisverksamhet

hel.fi/afterschoolactivities

Iltapäivätoiminnan sähköpostiosoite

iltapaivatoiminta@hel.fi

Helsingin kaupunki
Kasvatus ja koulutus

PL 58300 HELSINGIN KAUPUNKI
Työpajankatu 8, 00580 Helsinki
puh. +358 9 310 8600
hel.fi/kasvatusjakoulutus
y-tunnus 0201256-6

Sisällys

Johdanto.....	4
1. Arvopohjaan perustuva toiminta-ajatus ja toiminnan tavoitteet	5
1.1. Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kasvun tukeminen	6
1.2. Eettisen kasvun tukeminen	6
1.3. Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen	7
1.4. Iltapäivätoiminnan ja kodin yhteistyö.....	7
1.5. Iltapäivätoiminnan ja koulun yhteistyö.....	8
1.6. Moniammatillinen yhteistyö	9
2. Sisällölliset painoalueet ja suunnittelun periaatteet.....	9
3. Tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa.....	10
3.1. Oppilaat, joilla on tukea koskeva päätös	10
3.2. Vaativaa tukea tarvitsevien lasten iltapäivätoiminta.....	10
3.3. Yhteistyö toiminnan järjestämisessä	11
4. Toiminnan järjestämiseen liittyvät keskeiset asiat.....	11
4.1. Toimintapaikat ja -tilat	11
4.2. Toiminta-aika	12
4.3. Toimintamaksu	12
4.4. Toiminnasta viestiminen huoltajille	13
4.5. Toimintaan hakeminen ja valintakriteerit	13
4.6. Toiminnan laajuus ja lasten määrä.....	13
4.7. Henkilöstön resursointi, henkilöstön rakenne ja ohjaajien kelpoisuus.....	14
4.7.1 Henkilöstö vaativaa tukea tarvitsevien lasten iltapäivätoiminnassa.....	14
4.8. Ohjaajien rikostaustan selvittäminen.....	15
4.9. Ohjaajien perehdyttäminen	15
4.10. Kulkemisen ja kuljetusten järjestäminen	15
4.11. Välipalan järjestäminen	16
4.12. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma	16
4.13. Vakuutusasiat.....	17
4.14. Palveluntuottajien toiminta-avustukset.....	17
4.15. Tietosuoja.....	18
4.16. Markkinointi ja sponsorointi aamu- ja iltapäivätoiminnassa.....	18
5. Toiminnan laatuksiteerit	18
6. Toiminnan seuranta ja arviointi.....	18
7. Aamupäivätoiminta.....	19

7.1.	Toiminnan lähtökohdat.....	19
7.2.	Toiminta-ajatus ja tavoitteet	19
7.3.	Toiminnan järjestämiseen liittyvät keskeiset asiat	20
7.4.	Tilat.....	20
7.5.	Kulkemisen ja kuljetusten järjestäminen.....	20
7.6.	Aamupala	20
7.7.	Toiminnan sisältö ja ryhmä koko	20
7.8.	Järjestäjätahot	21
7.9.	Aamupäivätoiminnan henkilöstö.....	21
7.10.	Talouden seuranta	21
7.11.	Viestintä toiminnasta ja toimintaan ilmoittautuminen.....	21

Johdanto

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista, perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Jos kunta järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa, tulee sitä tarjota kunnassa toimivien peruskoulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta perusopetuslain 20 c ja 20 i pykälissä tarkoitetuille oppilaille. Kunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan laajuudesta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteista, tavoitteista ja toimintaperiaatteista säädetään perusopetuslain (628/1998) luvussa 8a. Lisäksi toimintaa ohjaavat Opetushallituksen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011 (Määräykset ja ohjeet 2011:1).

Toimintasuunnitelma on tehty tukemaan Helsingin kaupungin perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttamista. Toimintasuunnitelmassa ohjeistetaan toiminnan järjestämisen kannalta oleellisia periaatteita ja linjauksia. Toimintasuunnitelmassa käytetään aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevasta perusopetuksen oppilaasta nimitystä lapsi. Iltapäivätoiminnassa lapsi ei ole oppilaan roolissa. Tämän toimintasuunnitelman 3 luvussa käytetään oppilas-nimitystä, kun viitataan perusopetuksessa määritellyyn oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. Helsingin kaupungissa perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta on osa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen vapaa-ajan palveluita. Palvelu vastaa sekä suomenkielisestä että ruotsinkielisestä aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Tämä toimintasuunnitelma on voimassa 1.8.2025 alkaen ja korvaa Opetuslautakunnan suomenkielinen jaoston 27.8.2013 54 pykälässä sekä Opetuslautakunnan ruotsinkielinen jaoston 3.10.2013 49 pykälässä hyväksymän toimintasuunnitelman. Helsingin kaupungin hallintosäännön 15 luvun 2 pykälässä 2 momentin 1 kohdan mukaan jaostojen tehtävänä on hyväksyä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma. Tämä toimintasuunnitelma on hyväksytty kasvatuksen ja koulutuksen sekä suomenkielisessä jaostossa että ruotsinkielisessä jaostossa 24.6.2025.

1. Arvopohjaan perustuva toiminta-ajatus ja toiminnan tavoitteet

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen lapsuuteen ja opinpolkuun. Laadukas aamu- ja iltapäivätoiminta tarjoavat lapselle turvallisen kasvu ympäristön, jossa lapsi voi kehittyä sekä yksilönä että osana koulu- tai kaveriyhteisöä. Laadukas aamu- ja iltapäivätoiminta tukee myös koulua ja kotia kasvatustehtävissään. Aamu- ja iltapäivätoiminta edistää myös lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on valvottua ja ohjattua lasten vapaa-ajan toimintaa. Toiminta on vahvasti osa kouluyhteisöä ja lapsen päivittäistä toimintaympäristöä, ja sitä toteutetaan joko koulun tiloissa tai sitä lähellä sijaitsevilla, toimintaan soveltuvilla tiloilla. Opetushallituksen perusteiden mukaan toiminnalla on oma erityisluonteensa, jossa painottuu laadukas vapaa-ajan toiminta. Iltapäivätoiminta edistää lasten välisiä keskinäisiä suhteita, yhteisöllisyyttä, kouluviihtyvyyttä ja -hyvinvointia sekä tukee lasten koulutyötä ja kiinnittymistä koulun toimintakulttuuriin.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yleisenä tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä sekä luoda pohja hyvälle kasvuille ja kehitykselle. Tämä tavoite velvoittaa kaikkia iltapäivätoiminnan järjestämisessä ja toteuttamisessa mukana olevia.

Perusopetuslain 48 a pykälän mukaan aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Näiden tehtävien toteuttaminen edellyttää toimivaa yhteistyötä lapsen huoltajien kanssa. Keskeistä lapsen ja perheen kannalta on se, että varhaiskasvatus, esi- ja alkuopetus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta muodostavat lapsen kasvun ja kehityksen kannalta myös sisällöllisesti johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden, jossa lapsen ja perheen tarpeet huomioidaan. Keskeistä on nähdä opetus- ja oppimisprosessien sekä vapaa-ajan toimintojen kasvatuksellinen ja opetuksellinen johdonmukaisuus ja jatkuvuus.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on:

- järjestää lapselle koulupäivän ulkopuolella mahdollisuus olla turvallisessa ja valvotussa toiminnassa, jonka toteuttamisesta vastaavat ammattitaitoiset ohjaajat
- mahdollistaa lapselle mielekäästä, virkistävää ja laadukasta vapaa-ajan toimintaa, joka osaltaan tukee lapsen koulunkäyntiä ja oppimista. Toiminnan suunnittelun lähtökohtana ovat sekä oppilaan yksilölliset että ryhmän yhteisölliset tarpeet ja tavoitteet.
- luoda ilmapiiriltään kiireetön, turvallinen ja monipuolinen toiminta- ja kasvu ympäristö, jossa korostuvat hyvät ihmissuhteet sekä tilojen suunnitelmallinen käyttö
- edistää lasten tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa ja lisätä osallisuuden mahdollisuuksia.

1.1. Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kasvun tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea lasten hyvinvointia, tunne-elämää ja sosiaalista kehitystä. Ohjaajan myönteisellä suhtautumisella ja läsnäololla on tässä suuri merkitys. On tärkeää, että jokainen lapsi kokee olevansa arvostettu ja hyväksytty. Lapset tarvitsevat myös kaveripiirin hyväksyntää ja tunteen ryhmään kuulumisesta. Yhdessä toimimalla opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja, kuten vastavuoroisuutta ja erimielisyyksien ratkaisua myönteisin keinoin. Lapsia ohjataan tunnistamaan erilaisia tunteita ja säätelemään omaa toimintaansa.

Lasten rohkaisu ja kannustaminen tukevat itsetunnon kehitystä, ja samalla lapset oppivat luottamaan omiin taitoihinsa. Osallistumisen iloa ja onnistumisen kokemuksia korostetaan. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten harrastuneisuutta ja tutustuttaa mahdollisuuksien mukaan erilaisiin vapaa-ajan harrastuksiin.

Koulun sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteiset linjaukset tukevat ja vahvistavat lasten hyvinvointia ja sosiaalista kehitystä. Lasten tarpeet huomioonottava moniammatillinen yhteistyö helpottaa myös aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmien muodostamista ja lasten sijoittelua ryhmiin. Tavoitteena on muodostaa lasten päivästä ehjä kokonaisuus. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee sekä kasvuympäristönä että ilmapiiriltään olla kiireetön ja turvallinen. On tärkeää, että toiminnassa lapsilla on mahdollisuus levähtämiseen ja rauhoittumiseen sekä ulkoiluun ja fyysiseen aktiivisuuteen. Maittava välipala ja ympäristön viihtyisyys lisäävät hyvinvoinnin kokemusta.

Helsingin kaupunki on sitoutunut vahvistamaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta. Helsingin kaupungin iltapäivätoiminta noudattaa perusopetuksen linjauksia tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa sekä kiusaamisen vastaisessa työssä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan tulee huolehtia siitä, ettei lapsi joudu väkivallan tai kiusaamisen kohteeksi iltapäivätoiminnassa. Toimintapaikkakohtaiseen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmaan kirjataan, minkälaisia toimenpiteitä iltapäivätoimijat tekevät kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi.

1.2. Eettisen kasvun tukeminen

Toiminnassa painotetaan muiden huomioimista, ystävällisyyttä, auttamista ja yhteisiä keskusteluja lapsille tärkeistä asioista. Lapsen itseluottamusta ja arvostamista tuetaan ja jokaista lasta kohdellaan yksilönä. Lapsi hyväksytään omana itsenään ja lasta ohjataan hyväksymään myös toiset ihmiset huolimatta erilaisista lähtökohdista ja kyvyistä. Iltapäivätoiminnassa lapsi oppii huomaamaan oman toimintansa vaikutukset muille ihmisille ja ottamaan samalla vastuuta omista teoistaan. Toimintaan on hyvä luoda yhteiset säännöt, joita kaikki noudattavat. Eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen.

Iltapäivätoiminnassa lapsia ohjataan kasvamaan vähitellen vastuuseen

- omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista
- toisten hyvinvoinnista sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista
- oman toiminnan aiheuttamista tunteista ja seurauksista itselle ja toisille
- ryhmän toimintaan liittyvistä säännöistä ja sopimuksista.

1.3. Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tavoitteena on osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen. Toiminta toteutetaan niin, että se lisää lasten onnistumisen kokemuksia ja osallisuutta. On tärkeää, että lapset tulevat kuulluksi toiminnassa ja voivat osallistua sen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Huomiota kiinnitetään tukea tarvitsevien ja eri kulttuuritaustaisten lasten osallistumisen edistämiseen. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa kunnioitetaan lasten omaa kieli- ja kulttuuritaustaa sekä elämäntapaa ja -arvoja. Samalla huolehditaan, että kukaan ei joudu muita huonompaan asemaan esimerkiksi etnisen alkuperänsä, sukupuolensa, ikänsä, uskontonsa tai vammansa vuoksi. Eri kulttuureihin tutustumalla voidaan monipuolistaa toimintaa, lisätä ymmärrystä ja vähentää ennakkoluuloja sekä rikastuttaa yhdessäoloa.

Lasten tulee ikätasonsa mukaisesti saada itse osallistua yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun ja saada kokemuksia osallisuudesta. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ehkäisevät kiusaamista ja syrjäytymistä. Tavoitteena on, että syrjäytymistä aiheuttavat tekijät havaitaan mahdollisimman varhain ja järjestetään tarvittavaa tukea.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla lisätään lasten tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista tukea ja ohjausta. Helsingin kaupungin viestinnän ja palveluneuvonnan tavoitteena on saavuttaa kaikki kohderyhmän lasten huoltajat ja kasvattaa iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten osallistumisprosenttia.

Helsinki panostaa kaikessa palvelutyössään erilaisten ihmisten kohtaamiseen. Kaupunki vahvistaa henkilöstönsä valmiuksia kohdata erilaisia perheitä entistä sensitiivisemmin esimerkiksi järjestämällä koulutuksia, joissa opitaan tunnistamaan ja purkamaan rasismia ja tunnistamaan väkivallan eri muotoja.

1.4. Iltapäivätoiminnan ja kodin yhteistyö

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin kasvatustyötä. Kodin, koulun sekä iltapäivätoiminnan välillä tarvitaan yhteistyötä. Yhteistyön tarkoituksena on lisätä tuntemusta lapsesta ja auttaa hänen tarpeidensa tunnistamista sekä parantaa toiminnan laatua.

Yhteistyötä vahvistavat avoin ja vanhemmat tervetulleeksi toivottava toimintakulttuuri, positiivinen ja voimavaralähtöinen asennoituminen sekä myönteisesti liikkeelle lähtenyt yhteistyö. Yhteistyölle tulee luoda selkeät yhteistyömallit ja -rakenteet. Toiminnan sisällöistä, toimintaperiaatteista ja poikkeustilanteista tulee viestiä huoltajille kirjallisesti. Lapsikohtaisesti asioista voidaan luontevasti sopia ja keskustella päivittäisissä lasten hakutilanteissa tai sovituissa yhteispalavereissa. Huoltajien kanssa tulee sopia kirjallisesti turvallisuus- ja vastuukysymyksistä esimerkiksi lapsen kotiinlähdön ja ruoka-allergioiden osalta.

Huoltaja vastaa lapsen mahdollisesta välttämättömästä lääkehoidosta iltapäivätoiminnan aikana. Jos huoltajat tai lapsi eivät kykene huolehtimaan iltapäivätoiminnan aikaisesta lääkehoidosta, tulee vanhempien ottaa yhteys hoitavaan tahoon ja yhteistyössä neuvotella iltapäivätoiminnasta vastaavan tahon kanssa lääkehoidon tapauskohtaisesta järjestämisestä. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun. Hyviä yhteistyömuotoja ovat muun muassa vanhempainillat, koulun järjestämien vanhempainilaisuuksien hyödyntäminen, luokanopettajien kanssa yhteiset viestintäkäytännöt, kahdenkeskiset tapaamiset, erilaiset yhteiset tapahtumat sekä iltapäivätoimijoiden ja koulujen viikko- ja kuukausitiedotteet.

1.5. Iltapäivätoiminnan ja koulun yhteistyö

Iltapäivätoiminnalla ja koululla on yhtenevät kasvatustavoitteet ja arvomaailma. Yhteisen toimintakulttuurin muodostumisen edellytyksenä ovat selkeät ja säännölliset yhteistyömuodot koulussa. Yhteistyötä tukee esimerkiksi opettajan tutustuminen omien oppilaidensa iltapäivätoimintaan ja siitä vastaaviin ohjaajiin välituntitapaamisissa heti lukuvuoden alkaessa. Iltapäivätoiminnan ohjaajat voivat myös käydä esittäytymässä koulun henkilökunnalle koulun henkilöstökokouksissa.

Ohjaajat keskustelevat yhdessä opettajan kanssa yhteisistä arjen pelisäännöistä, toiminnan ohjauksen malleista ja muista seikoista, jotka tukevat ja auttavat lasta toimimaan ryhmän jäsenenä. Tämä edellyttää iltapäivätoiminnan ohjaajien perehtymistä koulun järjestyssääntöihin, toimintatapoihin ja toimintakulttuuriin.

Rehtori kutsuu yhteistyöpalaveriin kaikki alueen perusopetuksen iltapäivätoiminnan (koulun, palveluntuottajien, leikkipuistojen ja seurakuntien ryhmien) edustajat sekä mahdollisuuksien mukaan alkuopettajat ja opettajat, joiden luokkatiloja käytetään iltapäivätoiminnassa. Rehtori huolehtii, että iltapäivätoiminnan ja koulun välillä on yhteisesti sovitut ja kirjatut toimintatavat, jotka koskevat muun muassa viestintää oppilaan luokanopettajan ja iltapäivätoiminnan välillä ja opiskeluhoito henkilöstön ja ohjaajan välillä sekä koskien yleisiä huoltajille järjestettäviä tiedotustilaisuuksia tai jaettavia viestintämateriaaleja.

Yhteisiin toimintatapoihin on koottu tieto esimerkiksi siitä, kuinka toimitaan, jos oppilaat pääsevät koulusta aikaisemmin tai osallistuvat koulun kerhotoimintaan, miten poikkeuksellisista koulupäivistä ilmoitetaan, kuinka ilmoitetaan oppilaan sairastumisesta koulupäivän aikana tai miten yhteisiä lukukausittaisia vanhempainiltoja on suunniteltu

pidettäväksi. Yhteistyöllä varmistetaan riittävät tiedot toistensa toimintatavoista, toiminnan muutoksista sekä mahdollisista uusista suunnitelmista.

1.6. Moniammatillinen yhteistyö

Avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri vuorovaikutuksessa luo pohjan hyvälle yhteistyölle. Jos lapsella on vaikeuksia osallistua tai kiinnittyä iltapäivätoimintaan, ohjaajat ovat ensisijaisesti yhteydessä huoltajaan. Huoltajan luvalla ohjaaja voi olla yhteydessä opettajaan, opiskeluhuoltohenkilöstöön, lapsen hoitotahoihin tai muihin asianosaisiin, jos asian hoitaminen sitä edellyttää. Opiskeluhuoltohenkilöstössä työskentelevä ammattilainen voi antaa yleisluontoista ryhmäkohtaista konsultaatiota iltapäivätoiminnan ohjaajille.

2. Sisällölliset painoalueet ja suunnittelun periaatteet

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden (Opetushallitus 2011) mukaan aamu- ja iltapäivätoiminta kootaan seuraavista sisällöllisistä kokonaisuuksista:

- eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus
- leikki ja vuorovaikutus
- liikunta ja ulkoilu
- ruokailu ja lepo
- kulttuuri ja perinteet
- kädentaidot ja askartelu
- kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu
- mediataidot
- arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa
- erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit.

Lähtökohtana on hyödyntää jo toiminnassa mukana olevien toimijoiden monipuolista tarjontaa, ammattitaitoa ja kokemusta. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala luo yhteistyössä koulujen, leikkipuistojen, järjestöjen, seurakuntien ja muiden palveluntuottajien kanssa laadukkaan perustan toiminnan järjestämiselle. Helsinki tarjoaa hyvät mahdollisuudet tehdä yhteistyötä eri toimialojen, koulujen, oppilaitosten ja iltapäiväryhmien välillä.

Toiminnan suunnittelun tulee ohjautua sen perusteella, mikä tuottaa lapselle iloa, virkistystä, oppimista ja oivallusta. Suunnittelussa tulee huolehtia lapsen tarpeesta olla myös välillä itsekseen ja mahdollisuudesta rauhoittua turvallisessa ilmapiirissä koulupäivän jälkeen. Toimintaa järjestettäessä tulee huolehtia tasapainoisesta kokonaisuudesta, jossa lapsen osallisuus otetaan huomioon jo toiminnan suunnitteluvaiheessa. Ohjaajilla on vastuu lapsen kasvusta kyseisen yhteisön jäseneksi.

Lapsen tarpeista lähtevä toiminnan suunnittelu vahvistaa tunnetta omaan ryhmään kuulumisesta. Opetushallituksen perusteiden mukaan iltapäivätoiminnalla on sisällöllisesti oma erityisluonteensa, jolle on ominaista toiminnan monipuolisuus, tarvelähtöisyys ja vapaaehtoisuus. Toiminnan järjestäjät määrittelevät ja valitsevat toiminnan yksityiskohtaiset sisällöt. Näihin vaikuttavat toimijan omat vahvuudet, painotukset sekä käytännön mahdollisuudet. Iltapäivätoiminnan ohella lapset voivat osallistua koulun kerhotoimintaan.

3. Tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Aamu- ja Iltapäivätoiminta vahvistaa lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Silloinkin, kun kyse on perusopetuslain mukaisesti oppimisen ja koulukäynnin tukea tarvitsevista lapsista, toiminnan järjestämisen ja toteuttamisen lähtökohtana ovat aamu- ja iltapäivätoiminnan yleiset tavoitteet ja sisällöt. Työskentelytapojen ja toimintaympäristön suunnittelussa tulee ottaa huomioon lasten ikä, kehitysvaihe ja yksilölliset tarpeet. Toiminnan tulee tukea itsetunnon ja omatoimisuuden kehitystä, sosiaalista kasvua sekä itsenäistymistä lasten omien edellytysten mukaisesti. Lapsia kannustetaan aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen. Heille tarjotaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin ja yhdessä toimimiseen.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään lapselle koulupäivän aikana. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee omalta osaltaan oppilaiden hyvinvointia, kehitystä ja koulunkäyntiä sekä tarjoaa turvallisen toimintaympäristön.

3.1. Oppilaat, joilla on tukea koskeva päätös

Iltapäivätoiminnan arjessa ohjaajat ja heidän esihenkilönsä miettivät erilaisia toimintatapoja ja rakenteita, jotta kaikki lapset voivat osallistua toimintaan turvallisesti. Näitä ovat mm. ryhmän yhteiset pelisäännöt, selkeät rutiinit, lasten jakaminen pienempiin ryhmiin sekä valvonnan järjestäminen sisällä ja ulkona. Tilannekohtaisesti ryhmäkokoja voidaan pienentää ja/tai ohjaajien määrää lisätä.

Palveluntuottajalla on vastuu olla ohjaajiensa tukena ja huolehtia päivittäisessä toiminnassa oppilaiden turvallisuudesta sekä toimia asiantuntevasti ja pedagogisesti yhteistyössä huoltajien ja koulun henkilökunnan kanssa.

3.2. Vaativaa tukea tarvitsevien lasten iltapäivätoiminta

Oppilaille, joille on tehty tukea koskeva päätös ja joilla on päätös opetuksen järjestämisestä oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella, tehdään iltapäivätoimintaan päätös perusopetuksen ajaksi. Iltapäivätoiminnan järjestämisestä vastaa pääsääntöisesti Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

3.3. Yhteistyö toiminnan järjestämisessä

Toiminnan järjestelyjä suunniteltaessa yhteistyö huoltajan, koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan kesken on erityisen tärkeää. Huoltajan ja mahdollisesti koulun henkilöstön kanssa sovitaan, miten oppimisen ja koulunkäynnin tukea saavan oppilaan tarpeet sekä muut lasten kasvuun ja kehitykseen liittyvät tavoitteet otetaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Moniammatillinen yhteistyö lisää edellytyksiä oppilaan riittävään tukemiseen.

4. Toiminnan järjestämiseen liittyvät keskeiset asiat

4.1. Toimintapaikat ja -tilat

Toimintaympäristön tulee olla fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen. Toimitilat ja välineet tulee olla tarkoituksenmukaisia ja toimintaan sopivia. Jokaisella ryhmällä tulee olla käytössään sekä sisä- että ulkotilat. Ulkotilojen turvallisuuteen ja lapsiryhmän valvontaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Iltapäivätoiminnan tilojen on tarkoituksenmukaisinta olla koululla tai lähellä koulua. Näin toimimalla vähennetään vilkkaalla kaupunkialueella matkaan liittyviä riskejä. palveluntuottajan ja koulun yhteistyöllä sekä yhdessä sovituilla käytänteillä varmistetaan lasten turvallinen liikkuminen koulun ja toimintapaikan välillä.

Tilakysymyksissä monihallintokuntaisen yhteistyön merkitys korostuu, koska kaupunki ei ole rakentanut iltapäivätoimintaa varten erillisiä toimitiloja. Iltapäivätoiminnassa hyödynnetään etupäässä kaupungin omia tiloja lähtökohtana alueelliset tarpeet ja joustava tilojen käyttö. Järjestöillä, yhdistyksillä ja seurakunnilla on mahdollisuus käyttää kaupunginhallituksen 26.4.2004 (pykälä 583) tekemän päätöksen mukaisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalveluiden tiloja maksutta toiminnan järjestämiseen.

Kouluilla iltapäivätoiminnan tilatarve huomioidaan siten, että iltapäivätoiminta menee opetuksen rinnalla muun koulun tiloissa tapahtuvan toiminnan edelle. Rehtori ja iltapäivätoiminnan toiminnasta vastaava sopivat riittävistä iltapäivätoimintaan soveltuvista tiloista. Iltapäivätoimintaan voidaan hankkia vuokratiloja, jos kaupungilla ei ole osoittaa tarpeeseen soveltuvia tiloja. Ympäristökeskus tarkistaa uusien tilojen soveltuvuuden iltapäivätoimintaan.

4.2. Toiminta-aika

Perusopetuslain mukaista koululaisten iltapäivätoimintaa tarjotaan koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla lapsella vähintään 760 tuntia opetuksen järjestäjältä riippumatta.

Päivittäinen toiminta alkaa lapsen koulutyön päätyttyä ja päättyy joko klo 16.00 tai klo 17.00 toiminnan järjestäjän mukaan. Iltapäivätoiminnassa noudatetaan samoja kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan vahvistamia lukuvuoden aloitus- ja päättymispäiviä kuin kaupungin kouluissakin. Muiden lukuvuoden aikana pidettävien lomien osalta noudatetaan kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan päätöksiä.

Jos syyslukukauden todistustenjakopäivä on arkipäivänä, koulun tulee varmistaa, että iltapäivätoimintaan osallistuville lapsille tarjotaan lounas ja iltapäivätoimintaan kuuluva välipala. Lauantaikoulupäivinä ei iltapäivätoimintaa järjestetä. Muiden kuin kaupungin koulujen osalta noudatetaan kunkin koulun johtokunnan koulukohtaisia päätöksiä lukuvuoden toiminta-ajoista.

Ohjaajilla on oikeus osallistua koulutustilaisuuksiin 1–2 päivää lukuvuoden aikana. Huoltajille tulee ilmoittaa vähintään kaksi viikkoa aikaisemmin, jos iltapäivätoimintaa ei järjestetä ohjaajien täydennyskoulutukseen osallistumisen takia.

Koulujen loma-aikoina (syys-, joului- ja talviloma) ei Helsingin kaupunki järjestä perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa, vaan koululaiset voivat osallistua leikkipuistojen tarjoamaan koululaisten loma-ajan toimintaan tai muuhun loma-ajan harrastetoimintaan.

4.3. Toimintamaksu

Iltapäivätoiminnasta peritään kuukausittainen asiakasmaksu. Kaupunginhallituksen 23.5.2016 (pykälä 517) päätöksen mukaisesti 1.1.2017 lukien Helsingissä klo 16.00 päättyvä toiminta maksaa 100 euroa ja klo 17.00 päättyvä toiminta 120 euroa kuukaudessa. Toimintaan osallistumisesta ei voida periä asiakkailta kaupunginhallituksen vahvistamien maksujen lisäksi muita maksuja.

Asiakasmaksu peritään jokaiselta kuukaudelta, jona lapsi osallistuu iltapäivätoimintaan. Elokuussa peritään puolet kuukauden asiakasmaksusta. Kesäkuulle ajoittuvista toimintapäivistä ei peritä asiakasmaksua.

Jos lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä, maksusta peritään vain puolet. Jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Sairauspoissaolosta tarvitaan terveydenhoitajan tai lääkärin todistus. Jos lapsi ei muusta etukäteen ilmoitetusta syystä osallistu koko kalenterikuukautena, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta.

Iltapäivätoimintapaikan irtisanominen tehdään kirjallisesti vähintään yhtä kalenterikuukautta ennen muutoksen alkua. Huoltaja voi tehdä irtisanomisen joko sähköpostitse tai täyttämällä irtisanomislomakkeen ja toimittamalla sen kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle. Ohjeet ja irtisanomislomake löytyvät iltapäivätoiminnan verkkosivuilta hel.fi/iltapaivatoiminta. Kaupunki perii asiakasmaksut järjestämästään toiminnasta ja muut palveluntuottajat omasta toiminnastaan.

Huoltajan on mahdollista hakea tulojen perusteella maksun alentamista. Maksun alentamisen tulorajat perustuvat varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulorajoihin. Asiakasmaksuohjeet ja lomake ovat Helsingin kaupungin iltapäivätoiminnan verkkosivuilla. Palveluntuottajat hakevat menetetyt asiakasmaksut maksukompensaationa kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta. Toiminnan järjestäjällä on oikeus laskuttaa erillinen korvaus, mikäli lapsen kotiinlähtö iltapäivätoiminnasta viivästyy toistuvasti, tai jos lapsi haetaan päätöksessä olevan toiminta-ajan jälkeen.

4.4. Toiminnasta viestiminen huoltajille

Iltapäivätoiminnasta kerrotaan Helsingin kaupungin internetsivuilla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Hakuajasta ja toimintaan hakemisesta viestitään mediatiedotteilla sekä huoltajatiedotteella koulun ja esiopetuksen kautta. Iltapäivätoiminnan palveluntuottajat huolehtivat omalta osaltaan hakuaikaan liittyvästä viestinnästä. Iltapäivätoimintapaikat löytyvät internetsivuilla olevasta hakukoneesta sekä kaupungin palvelukartalta. Iltapäivätoiminnan sivuille on linkitys myös Wilma-järjestelmästä ja kouluun ilmoittautumiseen liittyviltä sivuilta.

4.5. Toimintaan hakeminen ja valintakriteerit

Iltapäivätoimintaan haetaan ensisijaisesti Wilman kautta. Toimintaan voi hakea myös paperilomakkeella, jos huoltajalla ei ole mahdollisuutta täyttää hakulomaketta Wilmassa. Kun lapsia otetaan iltapäivätoimintaan, heihin sovelletaan yhdenvertaisia valintaperusteita sekä kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan määrittelemiä toimintaan ottamisen perusteita.

4.6. Toiminnan laajuus ja lasten määrä

Kaupungin talousarviossa määritellään vuosittaisen palvelun laajuus. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ilmoittaa vuosittain 20.9. toiminnassa mukana olevien oppilaiden lukumäärät ja ohjaustunnit Tilastokeskukseen. Suomen- ja ruotsinkielinen toiminta ilmoitetaan erikseen sähköisellä koontilomakkeella. Oppilasmäärät luovat perustan lakisääteisen iltapäivätoiminnan kuntakohtaisen valtionosuuden määräytymiseen. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa kaikesta perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan tilastoinnista. Tilastoinnin avulla seurataan palvelun määrällistä kattavuutta kaupunkitasoisesti.

Iltapäivätoiminnan palveluverkko kattaa koko Helsingin. Perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa järjestävät Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ja Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan avustamat seurakunnat, järjestöt, yhdistykset tai vastaavat yksityiset palveluntuottajat.

Lähtökohta ryhmiä rakennettaessa on, että ryhmällä on vähintään kaksi ohjaajaa. Kahden ohjaajan toimintamallilla mahdollistetaan turvallinen, monipuolinen ja suunnitelmallinen toiminta. Ohjaajaa kohden on noin 15 lasta. Tilannekohtaisesti ryhmäkokoa voidaan pienentää ja/tai ohjaajien määrää lisätä.

4.7. Henkilöstön resursointi, henkilöstön rakenne ja ohjaajien kelpoisuus

Palveluntuottaja järjestää iltapäivätoimintaa omalla henkilökunnallaan. Ohjaajien kelpoisuudesta säädetään opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen (986/1998) 9 a pykälässä. Tämän pykälän mukaan iltapäivätoiminnassa ohjaajana toimimaan on kelpoinen henkilö, 1) joka on suorittanut tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon, opistoasteen tutkinnon, ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon ja jolla on koulutuksen yhteydessä hankittu tai kokemuksella osoitettu taito toimia lapsiryhmän ohjaajana taikka 2) jolla on kelpoisuus antaa luokanopetusta, esiopetusta, erityisopetusta tai aineenopetusta tai toimia oppilaanohjaajana.

Jokaisessa ryhmässä työskentelee toiminnasta vastaava ohjaaja, jolle kuuluu erityisiä vastuutehtäviä ja kokonaisvastuu toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta. Lisäksi ryhmässä toimii lapsimäärän suhteen riittävä määrä muita ohjaajia.

Palveluntuottaja toimittaa pyydettyä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vapaa-ajan palveluihin luettelon iltapäivätoimintaan osallistuvasta henkilökunnasta ja selvityksen heidän kelpoisuudestaan, koulutuksestaan sekä kokemuksestaan.

Palveluntuottajan tulee vastata työnantajalle osoitetuista velvoitteista. Kaikki kaupungin iltapäivätoiminnan toimintapaikat ovat savuttomia työpaikkoja.

4.7.1 Henkilöstö vaativaa tukea tarvitsevien lasten iltapäivätoiminnassa

Pääsääntöisesti kustakin toiminnallisesta ryhmästä vastaa erityiskoulunkäynninohjaaja tai koulunkäynninohjaaja. Erityiskoulunkäynninohjaajana ja koulunkäynninohjaajana työskentelee sosiaali- ja terveysalan kouluasteen ja ammattikorkeakoulututkinnon tai aikaisemman sosiaali- ja terveysalan opistoasteisen tutkinnon suorittaneita. Tutkintonimikkeitä ovat esimerkiksi lähihoitaja, sosionomi AMK, kehitysvammahoitaja tai -ohjaaja. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiltä edellytetään rekisteröitymistä Valviran ammattihenkilöiden keskusrekisteriin.

Muita soveltuvia koulutuksia ovat muun muassa koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto ja koulunkäynninohjaajan ammattitutkinto.

Lisäksi ryhmässä on tarvittava määrä avustavaa henkilöstöä. Lapsiryhmää muodostettaessa otetaan huomioon lapsen yksilöllinen tuen tarve, ikä, luokka-aste sekä käytössä olevat sisä- ja ulkotilat.

Kokonaisen ja ehjän koulupäivän kannalta on hyödyllistä, että koulunkäynninohjaajat osallistuvat kehitysvammaisten ja autististen oppilaiden iltapäivätoimintaan.

4.8. Ohjaajien rikostaustan selvittäminen

Palveluntuottaja selvittää lasten kanssa työskentelevän henkilökuntansa rikostaustan siten kuin lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetussa laissa (504/2002) säädetään. Palveluntuottaja toimittaa kaupungille tiedon siitä, että lasten kanssa työskentelevien henkilöiden rikostausta on selvitetty. Jos palveluntuottajan toiminnasta vastaava henkilö itse työskentelee lasten kanssa, palveluntuottajan tulee toimittaa nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6 pykälän 2 momentissa tarkoitettu rikosrekisteriote kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen vapaa-ajan palveluihin.

4.9. Ohjaajien perehdyttäminen

Ohjaajien työnantaja vastaa työntekijän perehdytyksestä työtehtäviin. Iltapäivätoiminnan ohjaamiseen osallistuva henkilöstö perehdytetään henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviin säädöksiin sekä lastensuojelulain velvoitteisiin.

Toiminnan järjestäjänä Helsingin kaupungin tulee huolehtia siitä, että aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävissä toimivat henkilöt perehdytetään henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviin säädöksiin sekä lastensuojelulain velvoitteisiin. Palveluntuottaja mahdollistaa työaikajärjestelyin, että sen iltapäivätoimintaa hoitava henkilökunta voi osallistua kaupungin järjestämiin täydennyskoulutuksiin ja tiedotustilaisuuksiin.

4.10. Kulkemisen ja kuljetusten järjestäminen

Iltapäivätoiminnassa oleville lapsille ei pääsääntöisesti kuulu kuljetusetuuksia. Toimintapaikkapäätöksissä kiinnitetään huomiota matkojen turvallisuuteen ja kohtuullisuuteen. Kulkeminen iltapäivätoimintaan on verrattavissa koulumatkoihin. Niiden osalta vastuu lapsen kulkemisesta on huoltajalla, ei palveluntuottajalla tai koululla.

Jos lapsella on perusopetuslain mukainen koulukuljetusetuus, voidaan sitä soveltaa myös koulun ja iltapäivätoiminnan tai iltapäivätoiminnan ja kodin välisiin matkoihin. Tämä ei kuitenkaan lisää päivittäisten kuljetusetuuksien määrää. Silloin, kun kuljetukset järjestetään, iltapäivätoiminnan ohjaajat ja kuljetuspalvelun tarjoaja huolehtivat turvallisuudesta, vastuunjaosta ja kaikkien toimijoiden riittävästä ohjeistuksesta.

Iltapäivätoiminnan aikana lapsi voi osallistua muuhun koulun järjestämään kerhotoimintaan. Kulkeminen iltapäivätoiminnasta kerhotoimintaan on huoltajan vastuulla.

4.11. Välipalan järjestäminen

Toimintaan osallistuvalla lapsella kuuluu päivittäinen välipala perusopetuslain 8a luvun 48 d pykälän mukaisena opintososiaalisena etuutena. Välipalan yhteydessä edistetään kasvatuksellisesti terveellisiä ravintotottumuksia, ja välipala nautitaan kiireettömässä ja rauhallisessa ilmapiirissa hyviä tapoja noudattaen.

Välipalan tulee olla vaihteleva, täysipainoinen ja riittävä, mutta sen tarkoitus ei ole korvata koululounasta. Hyvä välipala koostuu terveellisistä peruselintarvikkeista. Palveluntuottaja tilaa välipalan valmistuskeittiöltä aina, kun ryhmä toimii koulun tiloissa. Toiminnan järjestäjä tiedottaa huoltajille toimintapaikkakohtaisista välipala-asioista.

Koulu tilaa iltapäivätoiminnassa oleville kaikille oppilaille välipalan aina, kun toimintaa järjestetään koulun tiloissa tai välipalalle tullaan koululle. Koulu tilaa välipalan iltapäivätoimintaan myös, jos iltapäivätoiminnan palveluntuottaja hakee välipalan koululta. Iltapäivätoimija on velvollinen ilmoittamaan mahdollisista lapsimäärämuutoksista ruokapalveluntuottajalle. Iltapäivätoiminnan palveluntuottaja toimittaa toteutuneet laskutuskuukauden välipalatiedot koulun hallintoassistentille kunkin kuukauden jälkeen. Jos toimintaa järjestetään muualla kuin koulujen tiloissa, kuten esim. leikkipuistoissa, palveluntarjoaja huolehtii välipalan järjestämisestä.

4.12. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma

On tärkeää, että iltapäivätoimintaan osallistuvilla lapsilla on turvallinen olo. Turvallisuuden tunnetta kehitetään esimerkiksi selkeillä säännöillä, lasten osallistamisella, toiminnan ennustettavuudella ja sillä, että havaittuihin ongelmiin puututaan välittömästi. Tämän lisäksi koulun yleiset järjestyssäännöt ja muut turvallisuutta määrittävät toimintasäännöt mahdollistavat omalta osaltaan turvallisen iltapäivätoiminnan toteuttamisen.

Kaupunki vastaa kaupungin tiloissa järjestettävän iltapäivätoiminnan tilojen turvallisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta. Toiminnan järjestäjästä riippumatta ohjaajat tulee perehdyttää tilakohtaisiin pelastus- ja turvallisuussuunnitelmiin sekä koululaisten iltapäivätoiminnan turvallisuussuunnitelmaan.

Koulun tiloissa toimiva iltapäivätoiminta osallistuu kouluilla järjestettäviin turvallisuusharjoituksiin. Iltapäivätoiminnasta vastaava henkilöstö osallistuu sovitusti koulun turvallisuustoimintaan koskeviin kokouksiin ja harjoituksiin. Iltapäivätoiminnassa järjestetään myös omat poistumisharjoitukset lapsiryhmän kanssa.

4.13. Vakuutusasiat

Toiminnassa sattuneen tapaturman hoito on oppilaille maksutonta julkisen terveydenhuollon palveluita käyttäen. Helsingin kaupunki on vakuuttanut kaikki lapset, jotka osallistuvat perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaan. Lapset kuuluvat kaupungin vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen piiriin. Vakuutus on voimassa myös välittömästi aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvillä meno- ja paluumatkoilla, sekä silloin, kun iltapäivätoiminnan aikana siirrytään muuhun kerhotoimintaan. Palveluntuottajilla voi olla myös omia vapaaehtoisia tapaturmavakuutuksia.

4.14. Palveluntuottajien toiminta-avustukset

Toiminnan järjestäminen on kunnille vapaaehtoista. Jos kunta järjestää perusopetuslaissa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa, se saa toimintaan valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (L 1705/2003) mukaisesti. Käyttökustannuksiin myönnetään 57 prosenttia kunnalle valtionosuuden laskemisen perusteeksi vahvistetun tuntimäärän ja tuntihinnan tulosta.

Kaupungin talousarviossa määritellään vuosittaisen perusopetuksen iltapäivätoiminnan palvelun laajuus. Kaupungin avustaman toiminnan määrärahat on varattu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan talousarvioon. Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta myöntää rekisteröityneille yhdistyksille, yhteisöille, säätiöille, seurakunnille ja yksityisille palveluntuottajille avustusta hakemuksen perusteella talousarvioonsa varattujen määrärahojen puitteissa. Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta myös vahvistaa avustusperiaatteet ja palveluntuottajakohdaiset euromäärät vuosittain.

Avustusten myöntämisessä noudatetaan kaupunginhallituksen hyväksymiä yleisiä avustusohteita sekä muita kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja lautakunnan hyväksymiä toiminnan toteuttamista koskevia ohjeistuksia ja päätöksiä. Palveluntuottajat sitoutuvat noudattamaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen iltapäivätoiminnan palveluntuottajakriteereitä sekä muita toimintaa ohjaavia asiakirjoja.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ja palveluntuottaja tekevät sopimuksen toiminnan järjestämisestä. Sopimus on ensimmäisen vuoden jälkeen toistaiseksi voimassa oleva. Sopimuksen voimassaolo edellyttää palveluntuottajalta vuosittaista kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan toiminta-avustuksen hakemista.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala koordinoi keskitetysti alueellista palvelutarjontaa ja informoi palveluntuottajia alueellisista palvelutarpeista.

4.15. Tietosuoja

Lasta koskevien salassa pidettävien tietojen luovuttaminen aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstölle edellyttää huoltajan antamaa yksilöityä tiedonsiirtolupaa. Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus sekä yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa. Iltapäivätoiminnan keräämiä henkilötietoja, kuten rekisterin tietosisältö, tietolähteet, henkilötietojen käsittelyn tarkoitus, rekisterin suojauksen periaatteet ja rekisteröidyn informointi, on kuvattu perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan tietosuojaselosteessa.

4.16. Markkinointi ja sponsorointi aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Iltapäivätoiminnassa tai siihen rinnastettavassa toiminnassa ei saa jakaa, pitää esillä tai saatavilla mainoksia, esitteitä tai muuta mainosmateriaalia eikä erityistä maailmankatsomuksellista tai tunnustuksellista materiaalia.

5. Toiminnan laatukriteerit

Helsingin kaupungin iltapäivätoiminnan palveluntuottajilla tulee olla koulutukselliset valmiudet ja ammatillista osaamista järjestää perusopetuksen iltapäivätoimintaa kohderyhmän lapsille. Lähtökohta toiminnan laatua tarkasteltaessa on perusopetuslain 8 a luvussa esitetyt keskeiset toiminnan järjestämisen periaatteet sekä perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan laatukriteerit (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:29). Yhteiset laatukriteerit luovat pohjan laadukkaalle palvelulle toimijasta riippumatta.

Ohjaajat ovat keskeisiä toiminnan laadun ylläpitäjiä ja toiminnan jatkuvan kehittämisen voimavara. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa omalta osaltaan strategiatavoitteiden mukaisen koulutuksen järjestämisestä ohjaajille ja palveluntuottajille.

6. Toiminnan seuranta ja arviointi

Ryhmän ohjaaja tai ohjaajat tekevät vuosittain syksyllä toimintapaikkakohtaisen toimintasuunnitelman tämän asiakirjan ja valtakunnallisten toimintaa ohjaavien määräysten ja suositusten pohjalta. Ohjaajat käyttävät toimintasuunnitelmaa työvälineenään toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Toimintapaikkakohtaisen toimintasuunnitelman pohjana käytetään yhteistä lomaketta. Toimintasuunnitelmat palautetaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen vapaa-ajan palveluihin lokakuun alkuun mennessä. Kopio toimintasuunnitelmasta jää ryhmään ohjaajien käyttöön.

Toimintapaikkakohtainen toimintasuunnitelma sisältää suunnitelman sisä- ja ulkotilojen käytöstä. Siihen määritellään myös toiminnan keskeiset tavoitteet ja esimerkit käytännön toteutuksesta. Suunnitelmaan kirjataan lisäksi yhteistyö huoltajien, koulun/koulujen ja alueen muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelman toteutumista arvioidaan keväällä ja arviointia käytetään seuraavan lukuvuoden suunnitelmaa tehdessä. Aluekoordinaattori ja palveluntuottajat keskusteleval toimintapaikkakohtaisista toimintasuunnitelmista ryhmäkohtaisesti.

Kaikki palveluntuottajat käyvät vuosittain yhteistyökeskustelun kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastaavien suunnittelijoiden kanssa. Yhteistyökeskustelussa arvioidaan toiminnan toteutumista.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan arviointi perustuu Helsingin kaupungin perusopetuksen asiakaskokemuskyselyistä saatuihin tietoihin. Toimintaa kehitetään saatujen tietojen perusteella. Palveluntuottajat voivat kerätä asiakaskokemustietoa myös omilla kyselyillä.

7. Aamupäivätoiminta

7.1. Toiminnan lähtökohdat

Helsingin kaupungin aamupäivätoimintaa ohjaavat tarkemmat linjaukset kirjataan vuosittain päivitettävään menettelytapaohjeeseen. Menettelytapaohjeen hyväksyy perusopetusjohtaja.

Aamupäivätoimintaan voivat ilmoittautua 1. ja 2. vuosiluokan oppilaat sekä 3. ja 4. luokkien osalta oppilaat, joilla on tukea koskeva päätös. Lapset ja nuoret, joille on tehty tukea koskeva päätös ja joilla on päätös opetuksen järjestämisestä oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella, voivat tarvittaessa ilmoittautua toimintaan koko perusopetuksen ajan. Toimintaa järjestetään ennen varsinaisia oppitunteja.

Aamupäivätoiminnan järjestämisen laajuutta ei säädellä lainsäädännöllä, vaan se määräytyy lukuvuosittain koulukohtaisten lukujärjestysten perusteella. Toimintaan osallistumisesta ei tehdä päätöstä, eikä toiminnasta peritä asiakasmaksua.

7.2. Toiminta-ajatus ja tavoitteet

Aamupäivätoiminta on tärkeä osa lapsen koulupäivän kokonaisuutta. Aamupäivätoiminta vähentää lasten yksinoloa aamuisin ja lisää lasten turvallisuuden tunnetta. Toimintaan osallistuminen mahdollistaa kaverisuhteiden rakentumista ja myönteisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Lapsille järjestetty aamupäivätoiminta tukee omalta osaltaan perheiden arjen ja työelämän yhteensovittamista.

7.3. Toiminnan järjestämiseen liittyvät keskeiset asiat

Helsingin peruskoulut voivat valita koulukohtaisesti koulupäivän aloitusajan.

Aamupäivätoimintaa järjestetään siihen ilmoittautuneille oppilaille, yleensä klo 8.00–10.00 koulukohtaisen lukujärjestyksen mukaisesti.

Aamupäivätoiminnan järjestämiseen voidaan tehdä poikkeus, jos koululla on tarvetta pitää aamu- ja iltapäivätoiminnasta ja loma-ajan toiminnasta vastaavalle henkilöstölle säännöllisesti palaveri ennen oppituntien alkua. Tällöin säännöllisesti toistuvasta poikkeuspäivästä tiedotetaan huoltajia Wilman kautta. Toinen vaihtoehto on ostaa aamutoiminnan järjestäminen ulkopuoliselta taholta kyseisenä päivänä.

Ohjaajan esihenkilön tehtävänä on huolehtia toimivista sijaisjärjestelyistä sairastapauksissa sekä yhteydenpitokäytännöistä huoltajien ja ryhmän ohjaajien välillä.

7.4. Tilat

Toimintaa järjestetään lähtökohtaisesti siinä koulussa, jonka oppilas lapsi on. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ei järjestä aamupäivätoimintaa lapsen kotona. Toiminnan käynnistyessä rehtori sopii aamupäivätoiminnan järjestäjän/ohjaajien ja koulun henkilökunnan kanssa tilojen käytöstä ja tekee tarvittaessa avainten luovutussopimuksen.

7.5. Kulkemisen ja kuljetusten järjestäminen

Kulkeminen aamupäivätoimintaan on verrattavissa koulumatkoihin. Niiden osalta vastuu lapsen kulkemisesta on huoltajalla, ei koululla. Oppilailla, joilla koulukuljetusetuus, on oikeus ilmoittautua aamupäivätoimintaan, jolloin kuljetus aikataulutetaan aamupäivätoiminnan tarpeen mukaisesti. Huoltajan, koulukuljetuksista vastaavan liikennöitsijän ja koulun on hyvä käydä yhteiset keskustelut kuljetusjärjestelyistä, jotta lukujärjestyksen muutostarpeista ja aamupäivätoiminnan tarpeesta johtuvat vaihdokset tai toiveet voidaan huomioida.

7.6. Aamupala

Toiminnassa ei tarjota aamupalaa, mutta järjestetään mahdollisuus nauttia omia eväitä.

7.7. Toiminnan sisältö ja ryhmäkoko

Toiminta on luonteeltaan lapsilähtöistä yhdessäoloa, jossa vapaamuotoinen ja osittain ohjattu toiminta tukevat toiminnallisen koulupäivän hyvää aloitusta. Aamupäivätoimintaa voidaan järjestää sisä- tai ulkotoimintana sisältäen leikkiä, liikuntaa, ulkoilua, musiikkia, kielellistä ilmaisua ja mediataitoja.

Toiminnan tulee olla aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaisesti turvallista, ja siihen osoitetaan riittävät ohjaajaresurssit. Aamupäivätoiminnan ryhmäkokoa ei ole määriteltä, mutta kuten perusopetuslain mukainen iltapäivätoiminta, myös aamupäivätoiminta on luonteeltaan ryhmätoimintaa. Ryhmäkoon suositukseksi voidaan pitää samaa kuin iltapäivätoiminnan ryhmäkokosuositus, 13–15 lasta/ohjaaja.

Oppilaat, joille on tehty tukea koskeva päätös ja joilla on päätös opetuksen järjestämisestä oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella, aamupäivätoiminnassa on sama mitoitus kuin kyseisten lasten iltapäivätoiminnan ryhmissä.

7.8. Järjestäjätahot

Koulut voivat järjestää aamupäivätoiminnan omalla henkilökunnalla tai ostaa toteutuksen palvelun ostona koulun ulkopuoliselta taholta.

7.9. Aamupäivätoiminnan henkilöstö

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 115/2004 määrittää aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan kelpoisuuden (katso luku 4.7.). Jos kunta tai kuntayhtymä hankkii perusopetuslaissa tarkoitetun aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluja julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta, kunnan tai kuntayhtymän tulee pyytää 2 pykälän 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalta henkilöltä viipymättä nähtäväksi rikosrekisterilain 6 pykälän 2 momentissa tarkoitettu rikosrekisteriote, jollei henkilö hoida näitä tehtäviä virka- tai työsuhteessa palvelujen tuottajaan.

7.10. Talouden seuranta

Koulujen käyttösuunnitelmissa on koulukohtainen varaus aamupäivätoiminnan järjestämiseksi. Pohjana ovat edellisen vuoden aamutoiminnan kustannukset. Tarkemmat ohjeistukset löytyvät aamupäivätoiminnan menettelytapaohjeesta.

7.11. Viestintä toiminnasta ja toimintaan ilmoittautuminen

Rehtori ilmoittaa toiminnan käynnistymisestä huoltajille. Tulevien 1. luokkalaisten huoltajat saavat Wilma-tilin käyttöön jo keväällä. Lukujärjestysten vahvistuttua rehtori laittaa viestin huoltajille aamupäivätoiminnan järjestämisestä. Koulu tiedottaa huoltajia aamupäivätoimintaan osallistumisen mahdollisuudesta, jos/kun lukujärjestykset muuttuvat lukuvuoden aikana. Näin ollen aamupäivätoiminnan käyttäjäksi voi ilmoittautua lukuvuoden aikana tarpeen ilmaantua sa.

Helsinki